

בש"פ 9075/12 - מוחמד ג'אבר נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 9075/12

לפני:
כבוד המשנה לנשיא מ' נאור
כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופט א' שחם

העורר:
מוחמד ג'אבר

נ ג ד

המשיבה:
מדינת ישראל
ערر על החלטת בית המשפט המוחזק בתל אביב-יפו
בת"פ 31599-12-09 מיום 19.11.2012 שנייתה על-
ידי השופט י' אמסטרדם

תאריך הישיבה:
י"ז באדר א' התשע"ד (17.02.2014)

בשם העורר:
עו"ד חן הולנדר

בשם המשיב:
עו"ד איתמר גלבזיש; עו"ד איל כהן

פסק דין

השופט נ' סולברג:

מאימתי למנות את ימי פסילת רישון הנהיגה על-פי גזר דין?

עמוד 1

מי הם הפורום המתאים לדון בכר?

מה בין הפקדת הרישוון במשטרת לבין הפקדתו בבית המשפט?

האם מוצדקת הפקדת רישוון הנהיגה בעידן הדיגיטלי?

1. השאלות הללו מתעוררות בערר על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 19.11.2012 (השופט י' אמסטרדם) בת"פ 31599-12-09, בגדירה נדחתה בקשה העורר לחישוב מנין ימי פסילת רישוון הנהיגה שלו החל מיום מתן גזר הדין בעניינו.

תמצית העבודות וההיליכים

2. העורר הורשע על-פי הודהתו בהסדר טיעון בעבירה של סיכון חי אדם בנתיב תחבורה. בעת חקירותו במשטרה, סמוך לאחר מעצרו, נלקח מן העורר רישוון הנהיגה על-ידי בוחן תנועה. לימים, בגזר דין מיום 31.5.2010 הוטל על המערער עונש מאסר בעבודות שירות, מסר על-תנאי, פיצוי כספי למחלונות ופסילה מלאהציק /או לקבל רישוון הנהיגה במשך 24 חודשים מיום מתן גזר הדין. ביום 4.11.2010 התקבל ערעור שהגישה המדינה ונקבע כי במקום מאסר בעבודות שירות, יעמוד עונשו של העורר על 24 חודשים מאסר בפועל. יתר רכיבי גזר הדין, לרבות פסילת רישוון הנהיגה, נותרו על כנם. העורר הגיע בקשה לדין נספף (דן"פ 10/8486), אך זו נדחתה.

3. ביום 21.1.2012 סיים העורר לרצות את עונש המאסר והוא שוחרר מן הכלא. ביום 22.10.2012 פנה למשרד התחבורה בבקשתו לחדש את רישוון הנהיגה שלו. בתגובה נמסר לעורר כי הוא מנوع מלחדש את רישוונו משום שהוא נפסל על-ידי בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו.

4. ביום 5.11.2012 הגיע העורר בבקשתו לחופפה לחישוב מנין ימי פסילת רישוון הנהיגה, ובגדירה ביקש לקבוע "כי יש לראות את תקופת הפסילה... אליו רצתה, וכי יש להורות להשיב לו את רישוון הנהיגה לאלאר". הבקשתה נדחתה בהחלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (השופט י' אמסטרדם) מיום 19.11.2012 בקביעה שתקופת הפסילה טרם החלה להימנות, משום שהעורר עדין לא הפקיד את רישוון הנהיגה בנסיבות בית המשפט, וגם לא מסר תצהיר חלף רישוון כדרישת תקנה 557(ב) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961 (להלן: *תקנות התעבורה*).
מכאן העරר.

עיקרי טענות העורר

5. ב"כ העורר טוען כי העורר לא יכול היה בשעתו, וגם לא צריך היה להפקיד את רישוון הנהיגה בנסיבות בית המשפט או להגיש תצהיר, מאחר שמסר את רישוון הנהיגה - עוד בשעת חקירותו במשטרת - לבוחן התנועה, ורישוינו זה לא חוזר לו מעולם. גם לא הונפק לו רישוון חדש. לטענת ב"כ העורר, שגה בית המשפט המחוזי בהחילו על העניין הנדון את תקנה 557(ב) לתקנות התעבורה, הדורשת הגשת תצהיר חלף רישוון, משום שהתקנה מדברת במצב בו הרישוין אבד, ואילו רישוינו של העורר כלל לא אבד, אלא הופק כאמור בידי המשטרה.

6. לפי טענת ב"כ העורר, הפקדת רישיון הנהיגה במשטרת ממלאת אחר תכלית החוקיקה המוועה על הפקדת תצהיר חלף רישיון, ובענין זה הפנה לפיקוח בית המשפט המחוזי בחיפה (השופט א' שיפ בת"פ 3039/04 מדינת ישראל נ' שטונוב (3.5.2012) ובע"ש 2562/08 מזרחי נ' מדינת ישראל (18.6.2008)), אשר קבע כי הפקדת רישיון הנהיגה אצל משטרת ישראל במסגרת אותו הליך, די בה כדי למלא אחר דרישת הפקדת הרישיון, ואין לדריש עוד מהנאשם להפקד את רישיונו בנסיבות בית המשפט. לטענת ב"כ העורר, פרשנות זו עולה בקנה אחד גם עם דבריו של השופט א' רובינשטיין ברע"פ 10/8317 כהן נ' מדינת ישראל (8.2.2011) (להלן: עניין כהן), אשר סבר בדעת מיעוט כי תקנה 557(ב) לתקנות התעבורה אינה חילה על מי שרישינו הופקד כבר בבית המשפט במסגרת הליך אחר שהתנהלה נגדו, ולפיכך איננו חייב בהגשת תצהיר על מנת להתחיל את מניןימי הפסילה.

7. על כן, לשיטתו של ב"כ העורר, יש לחשב את מניןימי הפסילה החל מיום מתן גזר הדין בבית המשפט המחוזי ועד היום, בגיןו ימי מאסרו של העורר, באופן שיובאו בחשבון, בין היתר, ששת החודשים שהלפו עד לתחילת מאסרו.

עיקר טענות המשיבה

8. המשיבה טענה בתחילת בתגובהה שככטב כי כלל לא ברור שקיימת סמכות לבית המשפט המחוזי, לנタン את גזר הדין, ואשר קם מכטא זה מכבר, לדון בסוגיות חישוב ימי הפסילה. כמו כן הצבעה על אי-הבהירות באשר לסוג ההליך שבמסגרתו היה על העורר להשיג על החלטת בית המשפט המחוזי. בהשלמת הטיעון צינה המשיבה כי ניתן לחושב באופן תיאורתי על שלושה הליכים שונים שבאמצעותם ניתן לעתור בבקשת לחישוב מניןימי הפסילה:

ראשית, ניתן לסבור כי בהחלטה מנהלית של רשות הרישוי עסקין, ואשר תקיפה יכולה להעשות בעתרה לבית המשפט לעניינים מנהליים, בהתאם לסמכוותו שלפי סעיף 14 לנוספת הראשונה לחוק בתי משפט לעניינים מנהליים, התש"ס-2000, לדון ב"החלטה של רשות לפי פקודת התעבורה".

שנייה, ניתן לסבור כי מדובר בהליך חדש, מנוטק מן ההליך הפלילי, שענינו בבקשת לממן סעד הצהרתי. במקרה זה ניתן כי באיליך אזרחי עסקין, או בבקשת שצרכיה לדון לפני בית משפט השלים לתעבורה, הוא בית המשפט המומחה בתחום.

שלישית, ניתן לסבור כי החלטה בעניין חישוב ימי הפסילה 'גבלעת' למעשה בגזר דין המקורי. לפי גישה זו, בבקשת לחישוב ימי הפסילה תוגש למותב אשר גזר את הדין, וערעור על החלטתו כמווהו כערעור על גזר הדין. המשיבה צינה כי אינה נוקטת עמדה בנוגע לשאלת זו, וביקשה כי בית משפט זה ימנע מהכריע בה, וכי ידון בערר לגופו של עניין בלבד.

9. לגופו של עניין, עמדתה העקרונית של המשיבה היא כי מניןימי הפסילה החל רק ביום שבו הגיע העורר תצהיר חלף רישיון לבית המשפט, שהוא יום הגשת הבקשה לחישוב ימי הפסילה. לטעינה בעמדתה הפונתה המשיבה למספר פסקי דין והחלטות: רע"פ 4446/04 ביטון נ' מדינת ישראל (6.10.2005) (להלן: עניין ביטון); בש"פ 2199/03 מאיר נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(3) (2003) (להלן: עניין מאיר); רע"פ 7431/10 פלוני נ' מדינת ישראל (21.11.2010) (להלן: עניין פלוני) ועניין כהן הנ"ל. המשיבה הוסיפה כי מתיק המשטרה עולה כי הרישון שהפקיד העורר בשעתו הוא רישון זמני מניין, אשר עמד בתוקפו עד ליום 27.1.2010. על הרישון הזמן הוטבעה חותמת תשלום ונשאת תאריך 4.8.2009, ונכתב בו כי לאחר התשלום ישלח אל העורר רישון קבוע מפלסטיק עם תМОנותו. דהיינו, בשעה שהעורר מסר את רישון הנהיגה למשטרת, או זמן מה לאחר מכן, היה ברשותו גם רישון הנהיגה מפלסטיק, שבו יוכל להשתמש באופן מפורע. מצב דברים זה מדגיש, לטענת המשיבה, את ההכרח שבהפקדת הרישון או בהגשת תצהיר חלף רישיון.

10. לטענת המשיב, יש לדוחות את דרישת העורר להביא במנין ימי הפסילה גם את התקופה שעד לתחילה רצויו עונש המאסר. העורר אינו יכול להישמע בטענה בטענה שבין גזר הדין בבית המשפט המחויז לבין תחילת מאסרו לאחר מתן פסק הדין בערעור, משום שככל טענה ביחס לתקופה זו כמוות ערעור על פסק הדין של בית משפט זה. מכל מקום, אין יסוד לטענה כי כוונתו של בית המשפט הייתה לכך מעונש הפסילה את התקופה שעד למתן פסק הדין בערעור.

יעקיי תשובה העורר

11. לטענת העורר, מעולם לא החזיק ברישון אחר זולת רישיון הנהיגה שנמסר למשטרה. טענותה של המשיב לפיהן קיבל רישיון מפלסטיק הן טענות בעליםא שלא הוכחו ואין לקבלן.

דין והכרעה

א. סוגיות הסמכות וסוג ההליך

12. בדיון לפניינו צירה בה המשיב קמעא מעמדתה הנ"ל שבכתב, בא-כוחה טען כי בנסיבות שבאה ובחנה את עמדתה בסוגיות שיפוט וסוג ההליך המתאים לבקשה כגון דא לדין בהשגה על חישוב מנין ימי פסילת רישיון הנהיגה. עמדתה העדכנית של המשיב היא כי הסמכות מסורת לרשות הרישוי, וכי החלטת הרשות נתונה לביקורת שיפוטית בבית המשפט לעניינים מנהליים.

13. המבוכה איננה נחלהה של המשיב בלבד, אלא גם של העורר, אשר הגיע בתחילת ערעור, והזנחה על-ידי מדור קליטה במציאות בית המשפט להגיש ערר. בע"פ 2471/13 מזאריב נ' מדינת ישראל (2.3.2014) שבו ק"י מנו דין ביום 17.2.2014 ביחד עם הדיון בערר זה, עדמה במקדים שאלת דומה, והיא נדונה בערעור. כרכנו אףוא דין בערעור ובערר גם יחד. אכן, הפסיקת התלבטה בסוגיה שעל הפרק, והתשובה איננה ברורה כל ציפה ולא אחידה. בעניין אללו' (בג"ץ 284/04 אללו' נ' מדינת ישראל (13.5.2004)) נקבע כי "ההחלטה של בית המשפט לתעבורה בעניין חישוב תקופה פסילה היא החלטה במסגרת גזר הדין", ומכאן לכארה שיש להפנות השגה על חישוב התקופה אל המותב שנותן את גזר הדין, החלטתו תהיה חלק מגזר הדין, ועליה ניתן להגיש ערעור בזכות (ראו: ע"פ 9142/04 אקריש נ' מדינת ישראל (24.10.2004); רע"פ 566/14 זרייז נ' מדינת ישראל (11.2.2014)). בעניין ביטון הנ"ל נקטו המבקשים בדרך שהותוויה בעניין אללו' הנ"ל, והגישו ערעור נגד ההחלטה בית המשפט המחויז בבקשתם לחישוב מנין ימי הפסילה, ושאלת הסמכות לא הועלתה. עם זאת, צוין כי ההסדר שנקבע בתקנה 557 לתקנות התעבורה הוא "מנاهלי באופיו, שהנחיותיו לגבי מסירת הרישוי או חליפו (התצהיר) ברורות, ומילא אין צורך להידרש לו לא במסגרת גזר הדין ולא בבקשתו נוספת מן סוג שהוגשו לערכאות קמא ("בקשה לחישוב תקופה הפסילה"). בעניין אהרון (בש"פ 07/07 אהרון נ' מדינת ישראל (15.1.2009)) הגיע העורר בקשה לחישוב תקופה הפסילה לבית המשפט המחויז (היא הערכאה אשר גזרה את דין), ולאחר שנדחתה בבקשתו, הגיע ערר - להבדיל מערעור - לבית משפט זה. בית המשפט דן בשאלת הסמכות וקבע כי "בית המשפט שגורר את דין של אדם מסוים לדון בשאלת חישוב תקופה הפסילה וכי החלטתו בעניין זה תהeshב ל'החלטה אחרת' אף לאחר מתן גזר דין". הנה כי כן, אלה ועוד, דעות שונות, אף סותרות, ויש צורך בהנחיה ברורה.

14. דעת-שלוי היא כדעתה העדכנית של המשיב. איני רואה טעם בחזרה אל בית המשפט שניתן את גזר דין,
עמוד 4

משמעות שזה סימן את מלאכתו; יכול להיות שהחלפו חודשים ואף שנים ארוכות; המוטב איןנו בהכרח אותו מותב; אין טעם בהעמדת מותב תלתא (כמתחיב, לכורה, אם גזר הדין ניתן במותב תלתא); אין מדובר בתיקון טעות שנפלה בגורר הדין; העניין אינו פלילי במהותו, אלא מנהלי, פרשנותו הישומית של גזר הדין מעת הינתנו נתונה לרשות הרלכנית אשר אמונה על ביצועו, ואני מונחת עוד לפתחו של בית המשפט. ודוק: אי-הפקדת הרישוי במצוריות בית המשפט היא אירוע או מחדל חדש, שמוודעו הוא לאחר מתן גזר הדין, וכפועל יוצא ממנו - ולא מגזר הדין - נוצרה המחלוקת בנושא חישוב מנין ימי הפסילה. משעה שבית המשפט קם מכך, "נתונה פרשנותו של גזר דין לגורם האמורים על ביצועו, והם ראשאים להתייעץ עם הגורמים המקצועיים הרלוונטיים" (רע"ב 4017/08 אליהו נ' שרות בתי הסוהר (9.9.2008) (להלן: עניין אליהו)). באשר לחישוב ימ-מאסר שנקבעו בגזר דין נקבע כי "בנסיבות בהן קיימת אי בהירות באשר לפירשו הנקון של פסק דין, על אנשי שירות בתי הסוהר להכריע בשאלת בין על פי הייעוץ המשפטי של שירות בתי הסוהר ובין על-פי פרשנות הייעוץ המשפטי לממשלה. בשלב רצוי העונש אין לפנות לבית המשפט למעט לצורך תיקון טעות סופר ועל פי הדין. בית המשפט סימן את מלאכתו עם מתן גזר דין" (עניין אליהו, לעיל). שם שבב"ס מחייב בעניין חישוב ימי-מאסר, כך ראוי להפוך את מלאכת חישוב ימי פסילת רישוי הנהיגה בידי רשות הרישוי. גם אין טעם בהליךazonichi מסורבל של בקשה למתן סعد הצהרתי, ולא בנסיבות הлик חדש בבית משפט השלום לתעבורה. המქום הטבעי הוא כאמור רשות הרישוי, זהו הגורם המקצועי שאצלו מצוי כל החומר הצריך לעניין, גם מומחיות, גם ניסיון.

15. אמרו מעתה, כי הסמכות נתונה לרשות הרישוי, וכי נגד החלטתה ניתן להגיש עתירה לבית המשפט לעניינים מנהליים, באשר הוא מוסמך לפי סעיף 14(א) לנוספת הראשונה לחוק בתי משפט לעניינים מנהליים, התש"ס-2000, לדון ב"החלטה של רשות לפי פקודת התעבורה, לרבות החלטה בענייני רישוי... של נהגים".

16. מכיוון שההלים בנושא הסמכות וסוג הлик נקבעת עתה בפסק דין זה, ומשמעותה עצמה הטלטה בין אפשרויות שונות בהקשר זה, לא נדקק עם העורר, לא נשלח אותו מאיינו אל רשות הרישוי ואל בית המשפט לעניינים מנהליים. גם המשיבה ביקשה כי נפסוק לגוף העניין, וכך נעשה.

ב. חישוב ימי פסילת רישוי הנהיגה

17. סעיף 42 לפקודת התעבורה [נוסח חדש, התשכ"א-1961 (להלן: פקודת התעבורה) - כותרתו "פסילה וחישוב תקופתה" - מורה כך:

"(א) פסילה שהטיל בית משפט מקבל או מהחזיק רישוי הנהיגה לפי פקודה זו תחול ביום מתן גזר דין אם לא הורה בית המשפט הוראה אחרת.

(ב) הוטלה פסילה על מי שנדון לפסילה במשפט קודם לתקופתה טרם נסתימה, תהיה הפסילה שהוטלה כאמור מצטברת לקודמתה ותקופתה תחול בתום הפסילה הקודמת.

(ג) בחישוב תקופת הפסילה לא יבואו במנין -

(1) התקופה שחלפה עד מסירת הרישוי לרשות שנקבעה לכך בתקנות ובדרך שנקבעה;

(2) תקופה שבה נשא בעל הרישוי עונש מאסר על העבירה שבגללה נפסל כאמור.

(ההדגשה הוספה - נ' ס').

סעיף 61 לפיקודת התעבורה קובע, כי מי שנפסל מהחזקק רישיון נהיגה חייב להציג את הרישון " לרשות הנכובה בתקנות תוך התקופה שנקבעה בה".

תקנה 556 לתקנות התעבורה משלימה את הוראות הפקודה הנ"ל, וקובעת בס"ק (א): "נפסל בעל רישיון נהיגה על ידי בית משפט מהחזקק ברישינו, ימציא בעל הרישון את רישיון הנהיגה שלו לאותו בית משפט שהורה על פסילתו מיד לאחר שהודיע לו על הפסילה...". תקנה 557 לתקנות התעבורה - כוורתה "רישיון שפקע תוקפו, שהומצא לרשות או שabd" - מסדרה את מסירתו בפועל של רישיון הנהיגה במצבים שבהם פקע תוקפו של הרישון עוד לפני מתן גזר הדין, או שהומצא קודם לכן לרשות, או שabd. ס"ק (ב) מורה על הגשת תצהיר חלף המזאת רישיון נהיגה, כשהרישון אבד:

"הוכח על פי תצהיר לפי פיקודת הראות [נוסח חדש], תשל"א-1971, למצויר של בית המשפט שהרשיע בעל רישיון נהיגה, או לקצין משטרת או לרשות הרישוי, לפי העניין, כירשינו של בעל רישיון נהיגה שנפסל כאמור בחלק זה האבד ואין בידו כל עותק של הרישון, יתחיל מירוץ תקופת הפסילה מיום שהומצאה ההצהרה לרשות שהטילה אותה".

18. בית המשפט המחויזי קבע בהחלטתו - בהתייחסו אל תקנה 557(ב) הנ"ל - כי "מתokin התקנות קבע... הסדר חילופי למי שרישון הנהיגה אינו בידי מחמת שabd לו, ועל כן איןנו יכול להפקיידו, וכך גם במקרה של מי שהפקייד אותו במקומות אחרים... טוען המבקר שאמור, שהוא הפקייד את רישינו במשטרת ישראל, אך כאמור, הוא לא קיים את הוראות החוק ולא הפקייד תצהיר כתחליף רישיון... אין מקום לחזור מהוראות תקנה 557(ב), ותקופת הפסילה בה לא הופקד רישיון הנהיגה או תצהיר חלף רישיון זה - לא תימנה... סיכומו של דבר - בקשה המבקר - נדחתה".

19. ככלעמי דומני כי טעה בית המשפט המחויזי בפרשנותה של תקנה 557(ב) הנ"ל ושגה במסקנתו. באופן מפורש מדברת התקנה באבדה: רישיון נהיגה שabd. רישיון הנהיגה של העורר כלל לא אבד. הרישון נמצא בתיק המשטרה. בפלילים עסוקין ושומה علينا להישמר מפני פרשנות מרוחיבה יתר על המידה. תהא תכלית החקיקה שביסודות התקנה כאשר תהא, דומני כי הלשון אינה סובלת פרשנות לפייה רישיון נהיגה שנמסר לבוחן תנואה ונמצא בתיק המשטרה, כמוهو כרישון שabd (ראו: חוות דעתו של השופט א' רובינשטיין בעניין כהן הנ"ל לעומת חוות דעתה של השופטת א' חיות בדעת הרוב, וכן גם עניין אהרון הנ"ל).

20. מן הראיו לנו גם לשווות לניגוד עינינו את הלך-מחשבתו של אזרח מן השורה שנדרש להפקייד את רישיון הנהיגה שלו. אם אבד לו רישינו, לבתו הוא מודע לכך שלא מילא אחר חובתו להפקייד את הרישויו, והרי זה אף סביר וטבעי לצפות ממנו כי יבין שעליו לנקטוט בצדד חילופי. למצב דברים זה נועדה הגשת תצהיר חלף המזאת הרישוי. לא כן לגבי אדם שרישינו נלקח ממנו בשעת חקירה ונמצא בתיק המשטרה. אזרח מן השורה עשוי שלא לדקדק בין משטרה, מצוריות בית משפט, ומשרד הרישוי. גבי דו"ד, אחת הם כל הגורמים הללו - הרשות. מצאים אנו, "לפני עיר לא תן מכשול" (ויקרא יט, יד). אכן, יש מן האזרחים המבקרים להרים; אך מרביתם הגונים, עשויים לטענות בתום-לב בסבן הבירוקרט. האזרח רשאי להניח כי מילא אחר חובתו, ומכל מקום, אם יש צורך בהזנה הדידית של מידע בין הרשותות הללו, הדבר יעשה בעלי צורך במעורבות מצדיו. על-פי סעיף 61 לפיקודת התעבורה מחויבת המשטרה לנוהל מאגר מידע ובו נתונים מפורטים על פסילת רישיונות נהיגה, שמורות, תקופות, תנאים וסיגים. בדיון שבו אנו חיים, קדמה של טכנולוגיה, תקשורת ומחשבים, הדעת נותרת - על כל פנים, רשאי אזרח לסביר כך - כי ככל שיש צורך במסירת רישיון

הנעה לזכירות בית המשפט או למשרד הרישוי, תעשה זאת המשטרה, שהרי הרישון נמסר לה בתיק החקירה מושא המשפט.

21. תקנה 555 מורה כי בעל רישיון נהיגה שנפסל מהחזק ברישונו בצו של קצין משטרת, ימציא את רשיונו למשטרה, ו"קצין המשטרה יודיע לרשות הרישוי על הפסילה ועל תקופת הפסילה"; תקנה 556(ב) לתקנות התעבורה מורה, כי "מציר בית המשפט שהומצא לו רישיון נהיגה שבعليו נפסל מהחזק בו, יודיע לרשות הרישוי פרטיהם על הפסילה או על עונש המאסר שהוטל, ואת מספר התקיק של בית המשפט". התקנות מלמדותנו - מה שחייב גם השכל הישר - על עורך הזנה והידברות בין המשטרה ובית המשפט לבין רשות הרישוי. כך גם סעיף 10 לחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981. כותרתנו: "משמעות מידע לרשות הרישוי"; הוראותו: "המשטרה תמסור לרשות הרישוי לפיפקודת התעבורה מידע מן המרשם בדבר כל עבירה הכרוכה בנהיגת רכב...". מדובר אפוא שאזרוח דוגמת העורר דין לא יהיה רשאי להניח שמשנאלקח רישיונו במהלך החקירה והופקד בתיק המשטרה, יוזן הנטען זהה במחשב וידוח לפיה הצורך בבא העת לזכירות בית המשפט ולרשות הרישוי? מדובר שברך לא יצא ידי חובתו? מדובר להטיל עליו חובה הגשת תcheinור חלף הפקדת הרישון בזכירות בית המשפט?

22. בטיעונה הפניה המשיבה למספר פסקין דין שבhem הסביר הצורך בהמצאת רישיון או בהגשת תcheinור תחתיו. בעניין ביטון (לעיל, בפסקה 4) הביע השופט א' לוי את החשש מפני שימוש של נהג ברישון שנפסל, תוך יצירת מצג כלפי רשות האכיפה, Caino הרישון עודנו תקף:

"מתקין התקנות ראה חשיבות לקבוע הסדר שיכלול מסירה בפועל של רישיון הנהיגה... קיימם גם היגיון רב מצדיה של הוראה זו, הויל וקיים חשש כי מי שנפסל יוסיף לנוהג שלא כדין תוך שהוא מתחזה, באמצעות הרישון שנותר בידו, כמו שנהייתו מותרת. סכנה דומה כרוכה גם ברישון שתוקפו פקע, הויל והnidon המוסף להחזק בו, עלול לשנות פרטיהם אשר יציגו מצג לפיו הרישון תקף. מכאן הצורך בקיומו של תהליך מסירת הרישון".

23. כשלעצמו, מספקני עד כמה דברים אלו יהיו נכונים לשעתם, עודם יפים לזמןנו. בمعנה לשאלתי במהלך הדיון השיב ב"כ המשיבה כי כיום עומדים לרשותו של כל שוטר תנואה מסוימת מחשב ובאמצעותו לבדוק בזמן אמת כל רישיון הנהיגה שמוצג לו. מילא, קשה עד בלתי אפשרי להערים על שוטר תנואה על דרך הציג רישיון נהיגה שנפסל.

24. טעם נוסף להצדקת חובת הממצאת רישיון הנהיגה ניתן בעניין מאיר (לעיל, בעמוד 471) על-ידי השופטת א' פרוקצ'יה, וענינו בהשפעה החינוכית-פסיכולוגית שנודעת לפעולה של מסירת הרישון על המוסר:

"חובה הפקדה של רישון שנפסל מהחזק לבעל הרישון את עובדת כניסה לתיק של הפסילה ואת משמעותה המלאה והמוחשית של פסילה זו. שוב אין בידו תעודת רישיון, ואין ברשותו מסמך המותר לו לנוהג. להיעדר תעודה הרישון ברשות הנאשם ישנה משמעות חינוכית ופסיכולוגית העשויה לתמוך להפנמת איסור הנהיגה עד לריצוי מלאה תקופת הפסילה".

25. דומני כי גם הדברים החשובים הללו מושפעים מתמורות הזמן. בודענו כי נתנו אמת בדבר תוקף רישון נהיגה נמצאים זמינים בכל אטר ואטר, בכל מסוף אצל כל שוטר תנועה, פוחתת ההשפעה הפסיכולוגית של עצם מסירת הרישון. בדיון של מדיה דיגיטלית מפותחת, מתמעט בהתודעה משקלו של רישון נהיגה מניר או בכרטיס פלסטיק, ואפקט ההרתעה הנובע ממשירה פיזית של הרישון, שוב איינו כבעבר.

26. יתרה מזאת, לגבי העורר דין, מן הראי להזכיר, התקיימה אותה פעולה של ממשית רישון הנהיגה. אמנם מדובר היה אז בפסילה מינימלית, ורק לימים נעשתה הפסילה במצב גזר הדין הפלילי, אך לאפקט הפסיכולוגי ניתן הגדלתו להתקיים. מוביל לחטא בפסיכולוגיה בגרוש' אצין עוד כי אני מסופק עד כמה פועל האפקט הפסיכולוגי את פועלתו על אנשים שכובוד החוק איינו בראש מעיניהם, אלו ששים לאל את גזר הדין, את פסילת רישון הנהיגה, והם נהגים בזמן פסילה. ומה נפרש: מי שאיימת הדין עליו, איינו זוקק לאפקט הפסיכולוגי שבמשירת הרישון; מי שאין עליו מORA החוק, לא יועיל לגבי האפקט הפסיכולוגי.

27. מכל מקום, גם למי שסביר כי ראוי להטיל גם על אדם שמסר את רישונו למשטרה במהלך החקירה חובה להגיש תצהיר לאחר שנגזר עליו עונש של פסילת רישון נהיגה - חלף הפקדת הרישון - הרי שהדבר מסור למתקין התקנות; ברצותו יחייב וברצותו יפטור. אך הדבר אינו מסור בידינו בדרך של פרשנות יצירתיות שאינה מתישבת עם לשון "אבד". ופם לעניין זה דבריו של השופט א' רובינשטיין בעניין כהן הנ"ל (בפסקה י') שבו דובר בשני עונשי פסילת רישון נהיגה בשני גזר דין שונים: "אכן, יתכן ש מבחינה מהותית או מנהלית ראיוי היה לחיב אדם שהושתה עלוי תקופת פסילה נוספת להטריח עצמו ולהגיש תצהיר. בודאי יהא הדבר נכון לזכויות בתי המשפט, ולמערכת המנהלית. יתכן שיש לכך גם תכליות פסיכולוגיות-חינוכיות... ואולם, בנידון דין ראוי כי תכליות אלה (ובפרט התכליות הפסיכולוגיות-חינוכיות הקורובה במהותה לעונשה) יושגו - ככל שהמחוקק חף להשיגן - בחקיקה מתאימה. קשה להלום פרשנות תכליות שלפייה 'אבד' - לרבות מופקד בידי הרשות'. כל זאת מוביל להידרש לציפיה שרשויות המדינה יהיו מתואמות בינהן בדרך טכנית בטכנולוגיה הזמנית". כמה וכמה פעמים העיר בית משפט זה על הקשיים בתקנה 557 ועל הצורך בהבהרתה: "יטיב מחוקק המשנה אם יבהיר את רשיית המוצבים בהם חלה חובת המצאת תצהיר לפי תקנה 557(ב). מעבר לשאלת נשוא הליך זה (חובת המצאת תצהיר למי שעולם לא החזיק רישון נהיגה), עוררה התקנה שאלות נוספות, בכללן: חובת המצאת תצהיר שעשו כבר הומצאה תצהיר בדבר אבדן הרישון בהליך אחר (לגביה ראו רע"פ 4446/04 ביטון נ' מדינת ישראל (לא פורסם)); וכן חובת המצאת תצהיר שעשו רשון הנהיגה עצמו מופקד בגין פסילה בהליך אחר (שאלת התעוררה, אך לא הוכרעה לגופה, בתיק רע"פ 10/8317 כהן נ' מדינת ישראל (לא פורסם)). מוביל להיכנס לשאלת מהם המוצבים בהם ראוי לדרש המצאת תצהיר, יהא אם מחוקק המשנה יבטיח, שנאשם ידע מתי חלה עליו חובה כאמור, ומתי הוא פטור הימנה, והדבר אינו מסובך כלל" (עניין פלוני הנ"ל, בפסקה זו); "מצב התקנות כוון בהקשר זה אינו משביע רצון, והוא מותיר חללים של אי-ודאות, אשר אינם ראויים למשפט הפלילי... בסופו של דבר מדובר בחיקיקת משנה, ואין הדבר בשמיים; מלאכת התקיקן המבahir קלה, וגם מועילה" (עניין כהן הנ"ל, פסקה י"א לפסק דין של השופט א' רובינשטיין; לדברים אלה הctrappa גם השופט א' חיות בפסקה 2 לפסק דין).

28. מkeit מ מלאכה עשה מחוקק-המשנה בתיקון (מס' 6) תשע"א-2011 בתקינו את ס"ק (ה) לתקנה 557 לגבי חובת המצאת רישון נהיגה פעם נוספת לאחר שהומצא כבר בעבר בשל פסילה אחרת. דין לאדם שזכה, בהמצאת "אישור על ההמצאה הקודמת". ברם, נשארו מוצבים רבים שבהם יותר ערפל ונוצרת מボכה. ענייננו הוא דוגמה לכך. כשלעצמו, דומני, כי מן הראי לשקל לחודל מתיקון התקנה טלי עלי גבי טלי (הפקדת רישון - הגשת תצהיר - המצאת אישור). יתכן שתפישת מחוקק-המשנה בתקנה 557 היא אנכرونיסטית, ואולי אין עוד טעם ממשי בעת זאת בהטלת חובת הפקדת הרישון ובחלייפה - התצהיר והאישור, שמליא אינם 'מכסים' את קשות האפשרות. המি�וחשוב,

הזהנה ההדידית והתקשרות בין המשטרה, מזכירות בית המשפט ורשות הרישוי, מאפשרים לכואורה עיגון כדיבע של פסילת רישיון הנהיגה במחשביו הרשות, גם מבלעדי הפקדתו הפיזית. אמליך לשקל זאת.

29. לפי שעה, על כל פנים, איןני מוצא עיגון בלשון התקינה, ולא טעם בתכליתה, להטיל חובה על אדם שהפקיד את רישיונו במשטרה בשעת חקירתו להגיש תצהיר אחריו ענישתו.

סוף דבר

30. (א) הסמכות לחשב את מנין ימי פסילת רישיון הנהיגה על-פי גזר דין מסורה לרשות הרישוי.
(ב) הביקורת השיפוטית על החלטת רשות הרישוי נתונה בידי בית המשפט לעניינים מינוחיים.
(ג) מי שרישינו נלקח מהלך חקירתו במשטרה, רישיונו לא "אבד", ואין לחיבבו בהמצאת תצהיר חלף הפקדת הרישיון.
(ד) משנקבע בגזר הדין מיום 31.5.2010 כי העורר נפסל "מהחזקה /או קבלת רישיון הנהיגה למשך 24 חודשים מהיום", דין הוא שמנין ימי הפסילה יכול מאותו מועד. בגין ימי מסרו של העורר, תמה זה מכבר תקופת הפסילה.

31. אציג אפוא לחבני להעתר לעורר, לבטל את ההחלטה בית המשפט המחויז, ולאחר מכן תקופת פסילת רישיון הנהיגה של העורר הסתיימה.

32. למשיבה אמליך לעשות לתקן תקינה 557 לתקנות התעבורה על מנת 'לכוסות' את המצבים שבהם מתעורר ספק בთחולתה; ואולי מוטב לשקל את שני ההפיסה שבבסיס התקינה ולא לחיבב עוד בהפקדה פיות של רישיון הנהיגה או בהגשת תצהיר תחתיו, או אישור במקום תצהיר. בעידן הדיגיטלי הנוכחי דומני כי ניתן להחליף את ההליך הבירוקרטי המסורבל, בעיגון פסילת הרישיון כדיבע במחשביו הרשות.

ש | פ | ט

המשנה לנשיא מ' נאור:

אני מסכימה לפסק-דין של חברי השופט נ' סולברג.

אכן, תקינה 557 בתקנות התעבורה, התשכ"א-1961 ענינה רישיון שאבד, ועל כן אין היא חלה מקום שהרישוי הופקד בידיה של רשות (משטרה, בית משפט או כל רשות אחרת) ומילא מקום הימצאו ידוע. גם אני סבורה כי אין

עמוד 9

בסיס נורטובי - לא בחוק ולא בתקנות - לחובה להפקיד תצהיר במציאות בית המשפט, על אף שהרישון הופקד זה מכבר ברשות אחרת; זאת, להבדיל מקרה של הפקדת תצהיר בדבר אובדן הרישון, אשר הופקד בידי רשות, שלבבו נקבע בפסקה כי נדרש להפקידו בידי מזכירות בית המשפט כל אימת שנגזרה על נהג פסילת רישון הנהיגה (השוו: רע"פ 4446/04 ביטון נ' מדינת ישראל (6.10.2005); רע"פ 8317/10 כהן נ' מדינת ישראל (8.2.2001); וראו גם: תקנה 557(ה) שהוספה לאחרונה). בהעדר סמכות סטטוטורית מפורשת כאמור, הררי שמשהפקיד הנהיג את רישון הנהיגה בידי רשות כלשהי, אין לדריש ממנו לבצע פעולה נוספת.

המשנה לנשיה

השופט או' שם:

אני מסכימ ל חוות דעתו של חברי, השופט נ' סולברג, ואף אני סבור כי יש לקבל את העර, מהטעמים שפורטו לעל-ידן.

סבירני, כי יטיב מחוקק המשנה אם יפעל לתקן תקנה 557 לתקנות התעבורה, באופן שיובהר נושא הפקדת רישון הנהיגה, ואייתתי יש להציג תצהיר חלף הפקדת הרישון - ייפה שעה אחת קודם.

שפט

הוחלט כאמור בפסק דין של השופט נעם סולברג.

נinan היום, י"ד בניסן התשע"ד (14.4.2014).

המשנה לנשיה

שפט

שפט